

Izhaja v Trstu vsak
petek popoldne
Uredništvo in upravništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
Telefon št. 1570

Delavski List

Posamezna številka
6. vin.
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasilov slovenskih socialistov na Primorskem.

Nekoliko programa.

Glavni namen našega lista je širiti agitacijo med slovenskim ljudstvom v svrhu uveljavljanja načel, ki jih zastopa kot glasilo socialno demokratične stranke na Primorskem.

Kaj hoče socialno demokratična delavska stranka? „Stremi po osvobojenju ljudstva iz okovov gospodarske odvisnosti, političnega zatiranja in duševnega propadanja brez razlike narodnosti, plemena in spola“.

Toda vzrok teh slabih razmer pa niso posamične politične uredbe, temveč uredba današnje družbe, v kateri so pomočki, ki z njimi delamo (orodje, stroji, tovarne i. t. d.) last kapitalistov. Delavstvo pa postaja tako bolj in bolj odvisno od lastnika pripomočkov, od veleposestnikov in kapitalistov, katerih politična in gospodarska moč se izraža v sedanji razredni državi.

V tem je izražen cilj, za katerim stremimo in izraženo je obenem naše mnenje o sedanji človeški družbi.

Trojni je pritisk kapitalistične družbe na večino prebivalstva: gospodarski, politični in duševni. Gospodarski zato, ker imajo proizvajalci in razdelitelji bogastva v rokah posestniki imetja, ki urede stvari ekskluzivno v lastno korist. Politični, ker si je osvojil razred bogatinov vso zakonodajno in izvrševalno moč v državi, ki jo je uredil tako, da zamore potom zakonov in oborožene moči obdržati še nadalje sedanje gospodarsko stanje in preprečiti, da bi ga premenil razred ubozih. Duševni, ker delavstvo, ki je brez gmotnih sredstev in utrujeno od dela, si ne more poskrbeti zadostne izobrazbe; vsled tega mora prepustiti upravo ljudskega imetja v rokah kapitalistične manjšine, ki si hoče ohraniti potom organizacije pouka tudi monopol znanja.

Socialno demokratična stranka pa hoče osvoboditi ljudstvo iz teh treh okovov suženjstva, ki tvorijo vir bede in vsake moralne in materialne boli.

Ako pa hočemo ta cilj res doseči, moramo vedeti najprej, kje tiči vzrok teh družabnih krivic.

Razkrivati krivice sedanjega družabnega reda, bo tedaj tudi naloga našega lista, ki jo hoče vršiti v polni meri. Oznanjati hočemo resnico. Visoko kvišku bomo dvigali vedno to večno Upornico, ki ji meščanske stranke zakrivajo čisti obraz s črnim plaščem laži, ker se boje, da bi je ljudstvo ne spoznalo.

Braniť hočemo sodruga in delavce pred napadi nasprotnikov in pred izkoriščevanjem delodajalcev.

V narodnem oziru bo stal „Delavski List“, kot glasilo slovenskih socialistov na Primorskem, na stališču brnskega programa. „Narodnostno in jezikovno vprašanje v Avstriji naj se rešita v zmislu enakega prava in enakopravnosti; to je posebna kulturna zahteva, in je za proletarijat neizogibno potrebno, da se reši“.

Avstrija naj se preuredi v demokratično

zvezno državo; namesto sedanjih zgodovinskih kronovin naj se osnujejo samoupravne dežele, ki obsegajo vsak narod zase.

Avstrijsko, in tedaj tudi slovensko delavstvo mora prenašati razen krivic sedanje kapitalistične družbe tudi škodo, ki izvira iz večnih narodnih bojov, ki ovirajo vsak politični in gospodarski napredek in zadržujejo rešitev socialnega vprašanja, ki bi morala biti glavna točka vsem zakonodajnim in izvrševalnim državnim faktorjem. Narodni boji dajo tudi povod nazadnjaškim močem, ki vidijo v istih tudi konsekventno oslabljenje narodov, da zamorejo na račun delavstva obdržati sedanjo svojo oblast in dati državni politiki umazano, nedemokratično in protidelavsko smer.

S tem, da se podpira od časa do časa en narod proti drugemu, se v nenačelno nove boje, se vzbujata stara sovraštva in se ovirata narodno sporazumljenje, kajti *ne smemo pozabiti*, da narod, ki je danes slučajno podpiran, postane jutri lahko žrtev tega boja.

Posebno bati se morajo takega boja mali narodi, kakor je naš slovenski, ki se jih hoče zatrejti ravno potom takega zistema.

Meščanska narodna politika je pokazala, da ni zmožna rešiti stvari v splošno korist. Udala se je narodnemu šovinizmu in vse kaže, da se ga hoče posluževati še nadalje v svrhu nadaljevanja narodnega boja proti rešitvi socialnega vprašanja. Narodni boj je postal za buržoazijo vprašanje politične ekzistence.

Slovensko delavstvo na Primorskem ima od tega boja največ škodo. Slovensko meščanstvo ga ubiva in mu izerpava moči v narodnem boju tako, da ga napravi nesposobnega za socialne in gospodarske boje, ki se jih mora udeleževati tudi ono, skupno s tovariši drugih narodnosti, v svrhu zboljšanja svojih življenjskih razmer.

Zato bo naloga našega lista ne samo povspeshevati agitacijo v svrhu uresničenja brnskega programa, ampak, dokler se ne pride do istega, ublaževati narodni boj in prepričati, da se ga ne razširja v delavske kroge.

Delavci! Vaš je „Delavski List“, vaš je ponos, s katerim stopamo z današnjim dnem ojačeni pred skupnega sovražnika. Mala, toda živa iskra je velikega plamena gorečega v tisočerih srcih.

Podpirajte in širite ga, kajti tako boste nadaljevali delo v dosego najvišjega ideala, v dosego enakosti, bratstva in svobode.

Uredništvo.

Nekoliko besed o narodnem vprašanju z našega stališča.

Kolikor advokatov, toliko imamo narodnih voditeljev; kolikor inteligence, ki smatra politiko prijetnim športom, toliko imamo narodnih prvakov. In ker je advokatov in take inteligence danes po Slovenskem še jako mnogo, je naravno, da nam je voditeljev in prvakov v obilici. Odkod se ime-

gova omika zaključena v veliko radost mladega paglavca, ki ga šolska klop ni prav nič veselila. Tudi psalmi, ki jih je moral čitati vsak dan po starem ruskem običaju, svojemu staremu očetu, ga niso nič posebno navduševali.

Opeklina so bile precej opasne, tako, da je trpelo nekaj časa preden se niso rane zacelile. Nato je bil poslan v vajo k nekemu rezbarju svetih podob. Pa ta mož je bil surov s svojim vajencem. Gorjkij pravi, «da se nista mogla sporazumeti». V zame ga noč. Iskal si je primernejše mesto. Vstopi na neko ladijo na Volgi za kuharskega vajenca.

Prvič v življenju se je sešel tu s človekom, ki mu je bil dober in naklonjen. Kuharju Smurju je brihtni fant ropadel, zato se je z njim jako rad razgovarjal. Kot prijatelj knjig je vedel marsikaj, kar je mladega vajenca zanimalo. Lotilo se je tudi njega veselje do tiskane besede, kar mu je bilo svoj čas tako zoperno.

Stisnjena v kot na krovu ladije sta čitala s kuharjem spise pisatelja *Gogolja* in

nujejo le-ti narodni, odkod voditelji in odkod prvaki, bi bilo težko uganiti, kdor bi ne vedel, da niso vrlih ljudij same vrline, ampak tudi vrlo mnoge človeške slabosti. Niso čakali, da bi jih ljudstvo postavilo v prvo vrsto, in ker so od tega pričakovanja očitno tudi jako malo pričakovali, so se dali razglasiti sami po svojih potrpežljivih glasilih edino zveličavnim narodnim tribunom slovenskim. In tako se jih je ime prišlo: nekdanj so si ga lastili, danes bi se ga radi razlastili, ker nekateri so vendar že prišli do spoznanja vsled slabega vzgleda svojih učiteljev. Dobé se že danes prvaki, ki smatrajo ta naslov žaljivim. Res, čudna so pota Gospodova!

V neskaljeni izdaji poganja bujno klasje tako politično tebanstvo na tržaških tleh. Med tem ko se je n. pr. dično prvaštvo na slovenskem Štajerskem v zadnjih mesecih spodobno umaknilo v ozadje, o takem spoznanju v Trstu še danes ni duha.

Že vidim srdite poglede v očeh svojih častitih nasprotnikov. Naj potrpe, jaz sem jedva pričel! Iz dejstva, da nastopam odkritega vezirja, česar se o mojih nasprotnikih ne more trditi, ni težko sklepati, da me vodi stvar: ne pasrd, ne prikrita jeza.

Izrečeno je bilo torej, da so si slovenski prvaki po krivici nadeli atribut «narodni». Po krivici vsled tega, ker hočejo tem načinom vsakogar, kdor ni ud, ali pa vsaj v prijaznih odnosjih z njih familijami, ekskomunicirati od političnega delovanja, ki naj bo v prid slovenskemu ljudstvu. Tak anatema je zadel nas, slovenske socialiste. No, ustanovitev novega lista in morda nekoliko tudi pričujoče vrstice pričajo, da s tem naša živavost in volja še ni strta.

«In kaj je najhujši argument, s katerim prihajajo nad nas že desetletja, tako da je stvar postala že dolgočasna?»

Pride ti nasproti tržaški narodni prvak in te smehljajoče pozdravlja: «Lepa je Vaša suknja, prav čedna». Ti ga gledaš začuden strmiš nad to besedo. Toda zadrega ne trpi predolgo, kajti prijazen mož nadaljuje: «...ampak iz žepa Vam gleda grda Internacionalna». In dvojico obide zona: njega vsled te strašne besede, tebe vsled tako velike mizerije.

Če govore tako širše mase, se človek ne more čuditi. Ljudje niso nikdar kaj drugega čuli, vzgojeni so v takem duhu in zato je njih pogled omejen. Ali da je mogoče danes iz ust inteligenta slovenskega, ki nase nekaj drži, takih argumentov proti socializmu v obče in slovenskim socialistom posebej, je gotovo vsega obžalovanja vredno. Kajti stara pravljica o tistem internacionalizmu s katerim se namigava v Trstu, je bila razkrinkana že nebrojkrat. Noben nasprotnik socializma, ki hoče veljati resnim, se ne opira na take strahove. Do danes je producirala socialistična stranka že toliko politično-znanstvene literature o narodnem vprašanju, da se s podobnimi deli niti od daleč ne more primerjati kaka druga in najmanj kaka takozvanih «narod-

nih strank». Sredstva, s katerimi operirajo narodnjaki v Trstu proti slovenskim socialistom, delajo nehoté utis, da pasirajo take stvari mirno mimo njih socialistične nedolžnosti: *Laisser faire, laisser passer!* Desetletja in desetletja pišejo neprestano o narodu, govore o narodnih kulturnih nalogah, potegujejo se za narodne zadeve, in opazili niso, da tega «naroda», da vseh teh «narodnih zadev» niti nikjer ni po našem sedaj veljavnem pravu.

Narodi nimajo po avstrijskem pravu nobene pravne moči, nobenega pravnega obstoja, nobenega postavo zajamčenega delokroga, kjer bi se izraževala njihova volja in zahteve.

Socialisti stojimo na načelu, da mora biti vsaka narodna politika, — in to velja zlasti v Avstriji — enotna, ako naj rodi zdrav sad, ako naj koristi ljudstvu, in ne tistim, ki se trudijo sicer v potu svojega obraza za «narodne pravice» a se jim drugače izborni godi.

Narodne večine in manjšine operirajo pri nas po zaslugi narodnih voditeljev s popolnoma krivičnimi cilji in sredstvi. Enkrat nastopajo proti državi in se zatekajo v deželni zbor, drugje kličejo ravno isto državno silo na pomoč proti deželnemu zboru. Raztreseno je slovensko ljudstvo po raznih kronovinah in vsled označenega vodstva ne pride nikjer slovenska politika do enotnega izraza. Pot bi jim morala biti, kakor odgovarja socialistični zahtevi: «Proč od države, proč od kronovin, nazaj h narodu! Poleg države, preko deželnih mej za edinstvo in svobodo naroda».

Sevé: taka politika bi koristila narodom in ne le «narodnim voditeljem». Pri tako veliko zasnovanih ciljih je treba celih mož in ne parvenujev, ki hoče izrabljati svoje politično delovanje tako čestokrat le v svrhu svojih osebnih, sebičnih potreb! Tu je treba znanja in temeljitega proučevanja, pa ne zajemati ves svoj A B C iz cenjenih deset krajevskih brošuric!

Verujem, da vladajočim krogom ni baš prijetno, spoznali so — če pa še vendar niso, se hočemo potruditi s tem mi preko njih, — da imajo pred seboj mlado, doslej nepoznano veselilo, ki je uvedla v narodne boje raznih strank in mednarodno razmerje ljudstev docela novo načelo. Buržoazija se je borila za pravice naroda pri državi, proletarijat za pravico posameznika pri narodu. Otto Bauer*) piše: «Načelna internacionalna politika, ki je samo posledica proletarnega razrednega boja, je zato tudi sredstvo naši narodni politiki. Združiti moramo proletarce vseh narodov v močno, enotno, istega duha prežeto skupino, da moremo napraviti zaklade naše narodne kulture kot vseobčo last celega naroda in si moremo na ta način izvojevati svojo *narodno edinstvo in svobodo*».

Citiral sem te vrste namenoma, ker kažejo obenem jasno, v kako dalekosežnem

*) Otto Bauer: Marx Studien II. Nationalitätsfrage und die Sozialdemokratie. Dunaj 1907, stran 576.

Maksim Gorjkij.

(Življenjepis slavnega ruskega pisatelja).

Maksim Gorjkij, s pravim imenom Aleksij Maksimovič Pješkov, je bil rojen dne 14. marca 1868. v ruskem mestu Nižji Novgorod ob Volgi. Mati Barbara mu je bila iz hiše bogatega barvarja sukna, oče mu je bil ubog tapetnik. Ker ni hotela mati njegova odstopiti od te ljubezni, je bila zavrnjena od svojega premožnega očeta.

Zgodaj je osirotel Gorjkij. Tri leta starega se ga loti kolera. Ozdravel je, istočasno mu umre oče na kolero. Mater svojo je zgubil z devetim letom: podlegla je jetiki. Tako je prišel Maksim kot sirota z devetim letom k svojemu strogemu staremu očetu. Po ruski navadi, ga pošljejo kaj kmalu v vajo k nekemu čevljarju. Pa ker je bil deček nesrečen, da se res popari z vrelo yodo, ga pošlje mojster domov.

Nekaj časa prej je obiskoval ljudsko šolo, pa ko je dobil koze, ga niso pustili več v učilnico. S tem je bila začasno nje-

razne svetopisemske zgodbe. Plovila je ladija sredi step, ki obdajajo Volgo od obeh strani, na ladiji pa sta zajemala dva prijatelja živo vodo iz mrtvega tiska. Šumenje široke Volge, pa je akordiralo njihju dušam....

Gorjkij je čital zdaj vse, kar mu je prišlo pod roko. Ne samo proizvode ruskih klasikov, ampak tudi umazane romane neznanih avtorjev razširjenih po kolportajnih zvezkih.

Vse to je obudilo v tedaj 15 letnem mladeniču nepopisno hrepenenje po znanosti. Ne da bi premislil kako in kaj, se je napotil v Kozan, ker je slišal od neke strani, da poučujejo ukazeljno mladež tamkaj zastoj. Seve, upanje je splavalo po vodi; «nisem imel denarja, da si kupim izobrazbo», pripoveduje Gorjkij. Mesto v šolo, ga je vrgla usoda v pekarno, kjer je moral delati na dan po 18 ur proti dnevni mezdi 10 kopejk (= 26 vin.) O tem poslu pravi Gorjkij, da je bilo najhujše, kar jih je kedaj opravljal. Zato ga dobimo kmalu v luki kozanski, kjer žaga les in opravlja razna

težka dela. Kot ubog fakir ni imel nobene strehe. Zašel je v družbo najnižjih ljudij. In tako je padal mladi nadebudni mladenič vedno bolj v propad nižnj življenja. Vse želje po drugem življenju so bile zamanj; upanje na boljše in lepše dni nikakega. Vsak napor je ostal brezuspešen.

Obupal je s samim seboj; življenje ni imelo zanj nikake vrednosti več. Zagrabil je v tej blodni misli za samomorilno orožje. Kroglja mu je prodrila pljuča ne da bi bila smrtonosna. Dolgo nato je bolchal in hiral Gorjkij. In ko je ozdravel, je moral zopet s trebuhom za kruhom.

Prišel je prodajati sadje, pri tem pa pridno čital znanstvene in pripovedne spise, kakor so mu prišli pač pod roko. Pa novi poklic mu ni ugajal. Šel je v Caricin za premikača na železnici; kasneje za delaveca v železničarske delavnice.

Leta 1890 je moral v svoje rodno mesto na nabor. Zato je pustil službo pri železnici in odšel v Nižji Novgorod. Toda vsled rane na prsih ga niso potrdili v vojake.

Prišel pa je ob tej priliki v Nižjem

O stavki težakov.

Ni prijetno odgovarjati «Edinosti», toda takrat smo primorani radi nečuvnih obrekovanj in laži, ki jih je objavila v svojih kolonah na škodo slovenskega delavstva in v sramoto slovenskega naroda.

Pred par meseci so imenovali tržaški težaki odbor, ki naj bi proučeval razmere težakov sploh, sestavil spomenico na delodajalce in razvijal agitacijo mej raznovrstnimi težaki v svrhu zboljšanja njihovih gospodarskih razmer. Sklicali so nad 20 shodov in predložili delodajalcem znano spomenico. Delodajalci so vse zahteve težakov, razven delavskih izkaznic, brezobzirno odvrnili. Težakom je ostala dvojna pot: Pokoriti se delodajalcem ali napovedati boj. Izbrali so si drugo in sklenili stavkati. Zahteve težakov so bile popolnoma opravičene. Zato so imeli na svoji strani vse strokovno organizirano delavstvo, kakor tudi delavsko soc. dem. stranko.

Stavka je trajala 11 dni. Končala je z zmago delavcev, ki so pridobili 20 vin. na dan več in skrajšan jim je bil delavni čas za pol ure na dan. 3000 delavcev po 20 vin. je vendar 600 kroun na dan, in pol ure skrajšanega delavnika je 1500 ur na dan manj dela, ali pa najden zaslužek 160. brezposelnim. To je vsekakor uspeh, ki se ga ne da zatajiti niti z najumetnejšimi frazami in jezuitskimi zavijanji. Ali nekaj se je zgodilo ob priliki te stavke, kar ni v posebno čast tržaškim slovincem.

N. D. O. ki so jo ustanovili pred kratkim v Trstu z veliko pompoznostjo in proti našim strokovnim organizacijam, je skočila na stran najhujših sovražnikov slovenskega življa v Trstu; skočila je na pomoč kapitalistom in se izrekla proti zahtevam stavkujočih, angažirala nezavedne delavce in jim posredovala delo pri tvrdkah, ki so imele težake v stavki. Da bi škodovala ubogim stavkujočim je glasilo N. D. O. razširjalo najtendencioznejše vesti o stavki. Predali «Edinosti» so bili prenapolnjeni vsak dan raznih laži in obrekovanj. Da bi premotili slovenske delavce so napisali, in več slovenskih listov je posnelo — da na socialističnih shodih se žali slovensko trobojnico. Resnica pa je, da je izjavil sodrug Stenico na shodu težakov dobesedno sledeče: «Dosedaj smo mi italijanski socialisti delavci protežirali slovensko trobojnico, ker smo jo smatrali za znak tlačnih someščanov, bratskih nam trpinov, ki se jim odreka celó kulturna sredstva. Sedaj pa ko so napisali v Narodnem Domu na trobojnico: *Organizacija in posredovalnica stavkokošov*, bomo postopali opreznjeje proti tem narodnim voditeljem ki podpirajo italijanske firme samo da škodujejo stavknjočim težakom.»

In mi slovenski socialisti smo ploskali, prepričani, da je imel sodrug Stenico popolnoma prav.

Povedati moramo tudi, da se je na shodih N. D. O., svetovalo socialiste pretcati; pokažimo jim kaj so zmožne kranjske pesti, so govorili Mandić, Gregorin i. t. d.

Torej terorizem proti delavcem in klečeplaztvo, pokornost napram kapitalistom. Slovenskih kapitalistov tukaj ni, in tako se je podpiralo tuje kapitaliste, v obče znane sovražnike slovenskega življa v Trstu.

Po domače bi se reklo temu početju, narodno izdajstvo v korist Italijanov in Nemcev. «Edinost» piše seveda, da so socialisti narodni izdajci.

je postala pozorna, časopisi so ga naprosili drug za drugim v stalno sodelovanje.

S tem se je pričela brezskrbna ekzistenca pesnikujočemu vagabundu, ki je imel, kakor pravi sam, vsega vkup čvetero učiteljev: Kuharja na ladiji Volge, advokata Lanina, izprijenega študenta Sašo Kalušnjio in pisatelja Karalenka. Danes je Maksim Gorjkij eden najslavnejših pisateljev na svetu. Njegovi spisi, ki so zajeti zvečine iz tistih nižnj življenja v katerih se je sam toliko časa potikal, so prevedeni na vse kulturne jezike.

Kako misli o sedanji človeški družbi, kažejo njegove besede iz «Čelovjeka: Brezmišelnost, sramotno in protivno je vse to življenje, v katerem služi čezmerno suženjsko delo nekaterih brez prestanka samo zato, da se morejo drugi preobjesti kruha in duševnih užitek. Kot neizprosni sovražnik vsega sramotnega in ubornega v človeških željah hočem, da bi bil vsakdo izmed ljudi tudi res človek.»

Amor.

Socialistična zmaga v Lombardiji.

Te dni so se vršile v Lombardiji na italijanskem, volitve v razne občinske zastope. V trgih Gavirate, Gemonio, Porto Ceresio, Trevisago in Comenio so zmagali kandidati socialistične stranke. Klerikalci, ki so v omenjenih trgih dosedaj nemoteno vladali, so bili popolnoma poraženi.

Šikanowski

znani organizator pogromov *) je umrl dne 31. decembra v berlinski bolnišnici. Pred kratkim si je vtepel v glavo, da je preganjan. Vsled tega se je hotel umoriti, toda krogla ga je zadela v nogo. Ko so ga pripeljali v bolnišnico in mu odrezali nogo, je še vedno pravil, da vidi plesati krog sebe krvaveče duhove. Rana na nogi je pričela gniti in 31. dec. je umrl.

*) Pogrom imenujejo na ruskem lov na jude in na vse, kar se noče slepo pokoriti reakcionarjem. Šikanowski je bil eden izmed organizatorjev pogromov.

Poslanci prve ruske Dume pred sodiščem.

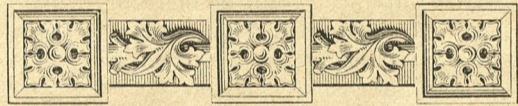
Dne 31. decembra je končala sodniška obravnava proti tistim poslancem I ruske Dume, (državni zbor) ki, ko jo je vlada razpustila so podpisali v Wiburgu znani manifest, s katerim so pozivljali ljudstvo naj ne plačuje davkov.

Dva poslance je sodišče oprostilo, dočim je obsodilo vse druge (148.) na tri mesece ječe.

Sodniki Nikolaja II se niso upali stegniti rok nad resničnimi zastopniki ruskega ljudstva, ki so s plemenito navdušenostjo branili prvo rusko konstitucijo. Prva ruska Duma je bila v resnici prava slika duševnega in socialnega stanja ruskega ljudstva. Bila je revolucionarna. Zato so jo ruski mogočenci takoj uničili. Z oproščanjem dveh in z obsodbo na 3 mesecu ječe drugim poslancev, ki so podpisali Wiburški manifest, so pokazali ruski sodniki, da ne zapajo preveč reakcionarni kliki, ki se zbira krog velikega slovanskega tirana.

Lov na revolucionarce na Finskem.

Ruska vlada je ukazala finskim četam, naj lové ruske revolucionarce, posebno pa naj skušajo preprečiti ruskim takozvanim teroristom, da prestopijo finsko mejo. Guvernerju v Niborgu pa je dala ukaz, naj prepreči zbiranje revolucionarcev v peterburški okolici tudi s silo.

Krajevna organizacija jugoslovanske soc. dem. stranke

V nedeljo dne 5. t. m.

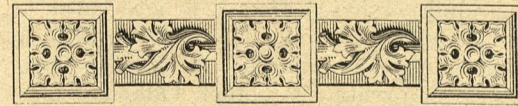
ob 10 uri zjutraj

javni ljudski shod

v „društveni gostilni na Greti“

na katerem bo poročal državnozboški poslanec sodrug *Scabar* o parlamentarnem delovanju soc. poslancev.

Delavci, sodrugi! Udeležite se tega shoda v velikem številu.

moja draga bo zadovoljna. Toda takrat se mu ni posrečilo. Redarstveni ravnatelj Barcelone je prišel po dolgih študijah, do izpoznanja, da ga Ivan Rul že dolgo časa vleče in, da je še mnogo takih, ki ga še ali pa, ki so ga že pošteno navlekli za mnogo tisočakov. Sedaj pa kroži govorica, da hoče španska vlada Rula za vselej potegniti, drugim pa prisoliti 20 do 25 let ječe.

Ker smo že pri bombah moramo omeniti tudi Črnogoro. Tudi v tem skriteh kotičku slovanske navdušenosti žive ljudje, ki se zabavajo z metanjem bomb. Pravijo — bo že res — da so imele črnogorske bombe vladno znamko. Ali kaj zato. Če se črnogorskemu knjazu zljubi posnemati ruskega batjuško, mora imeti tudi bombe. To ni nič sramotnega. Batjuška na severu, knjaz na jugu in pri Slovencih slovanska vzajemnost. Na te tri reči smemo biti pač ponosni. Toda bombe v Črnogori so bile rodoljubne bombe. Njih namen je bil povsem blag. Samo zato so bile položene in najdene, da se je smelo reči: črnogorski svobodomiselci so hoteli razdirati domovino. V zapor z njimi. Ker pa je bilo med temi nekaj tacihi, ki ne marajo živeti v temnih ječah svoje domovine, so zbežali v inozemstvo. Za njimi je pa poslala vlada veliko število tajnih agentov, ki zapravljajo v razkošnem življenju zadnji denar uboge domovine od knjaza teptanih sinov črnogorskih junakov. Tako je življenje vseh, ki si upajo hrepneti po svobodi.

Tudi v Perziji je nekaj takih, ki hrepene po svobodi, tudi tam ne marajo za svojega sedanjega šaha. In tudi tam se jih spravlja v ječe.

Revolucija tedaj na vseh koncih in krajih tega sveta. Tudi v Trstu imamo bombe. Te mečejo v svet mandiči in gregorini na raznih shodih, iz katerih pa zopet prirejajo bombe.

Rad bi še kaj povedal. Toda neki *Cencić* me je tako omanil s svojo *Zarjo*, da ne vem ali bi ali ne bi povedal, da je urednik *Zarje* tudi učitelj petja Marijinih devic. Lepa reč. *cccc.*

RAZNO.

Hervé obsojen na eno leto ječe.

Dne 25. decembra je končala porotna razprava proti znamenemu francoskemu anarhistu «Hervé-u», ki je rekel, da vršijo francoski vojaki v Maroku posel roparjev. Hervé je imel pri tem krasen obramben govor, med katerim je rekel tudi sledeče: «Cilj, ki ga hočemo doseči je, preprečiti vojno, sredstvo pa, da se prepreči pariški in berlinski vladi si jo napovedati je pa, kar mi že davno vršimo t. j. groziti s stavko in ustajo pred sovražnikom».

Na to se je obrnil Hervé proti vladnemu zastopniku rekoč:

«Z vašim rdečim plaščem zakrijete lahko bombardiranje «Case Blanche», ki je ubilo nedolžne žene in otročice, zakrijete lahko urmrtitev vojnih jetnikov. To je vaša stvar. Toda tega nočem storiti jaz z mojim odvetniškim plaščem. Res je, da sem klical vojakom, vi vršite posel roparjev. Ali kako drugače naj imenujem njihovovo delo po tem, kar sem že govoril? Oropati blagajno ali krasti v vlakcu je — verujtemi — ravno isto kakor uničiti en narod s topovi. Sedaj pa sodite-me. In kakršna že bo vaša obsodba bom vedno nadaljeval».

Na to je govoril še njegov branitelj odvetnik Bonzon. Porotniki so odgovorili z «da» na vse točke in Hervé je bil obsojen na eno leto težke ječe in 3000 frankov globe.

ra je izšla leta 1893. v kavkaškem časopisu «Kavkaz». Pa pisateljevanje mu je neslo tako malo, da je moral še vedno fakiniti. Tu ga prešine misel, da bi zbral okrog sebe trupo igralcev, prepotoval stepe in prirejal v vasih ljudske predstave. Oglasila se je ena ženska in petero možkih, pa do predstave ni srečno prišlo nobene, ker od družbe mu je ušel zdaj eden zdaj drugi, tako, da je prišel v Nižji Novgorod sam.

Srečen slučaj ga je zavedel v hišo odvetnika *Lanina* velikega občudovalca in prijatelja moderne literature. Kot bistra glava je spoznal kaj hitro talentiranega 25 letnega mladeniča in skrbel po vsej moči za njegovo nadaljno izomiko.

Spisavati je začel zdaj Gorjkij svoje prve daljše pripovedi, ki so vzbudile pozornost nekaterih literotov. Napotili so ga k znamenemu pisatelju *Vladimir Karalenku*, *) ki

*) Vladimir Karalenko kakor Maksim Gorjkij sta danes člana naše bratske ruske socialistične stranke. (Op. Ur.)

in res idealnem pomenu služi socialistom pojem internacionale. Ako našim trdovratnim protivnikom ni dovolj, navajam v primer besede, ki jih je rabil Avgust Bebel že leta 1869. na strankarskem kongresu v Eisenachu (kjer se je ustanovila nemška soc. dem. stranka): Neobhodno nam je potrebna narodna organizacija, kajti brez organizacije na narodni podlagi ostane tudi mednarodna organizacija samo senca. Še prej, (1864), je Inavguralna adresa kaj jasno povedala, da je treba proletariatu sodelovanja tako v notranji — nacionalni — kakor zunanji — internacionalni — politiki.

In takih vzgledov in dokazov bi bilo mogoče nebroj. Pa meni se res zdi, da spadajo v detinsko dobo političnega šolanja.

Tržaški «narodni voditelji so nas slovenske socialiste torej ekskomunicirali, daši je naš največji ponos ravno prepričanje o naši politični poštenosti. Drugega torej nimamo na svoji strani, kakor razum in živi interes širokih mas, t. j. tako razredni interes neposedujočih slojev kakor nacionalni interes vsakega posameznika, ki svoj narod resnično ljubi. In to dvojje je za nas dovolj: prodirati hočemo v ljudstvo in z vstrajno propagando združiti razum z interesom teh mas in narodna samovlada, narodna svoboda mora zmagati vzlic njenim odkritim in prikritim nasprotnikom.

V Trstu, na Silvestrov večer 1907.

F. L. Tuma.

Delavci! Sodrugi! Somišljeniki! Naročajte „Delavski List“ in širite

Zapiski tihotapca.

Med tem, ko se je dr. Stojcu samo zdelo in jebil novi urednik «Nove Dobe» prepričan, da brije Cankar v svojem «Pohujanju v dolini šentflorjanski» norce iz občinstva in iz samega sebe, je sklenila, liberalna stranka v Ljubljani, odpovedati službo Hribarjevi «Sloveniji». Ob priložnosti se ji pa poskrbi službo kje na kmetih. Ob priložnosti namreč.

Pameten je bil ta sklep liberalne stranke. Slovenija je bila res že v preveliko sramoto prebivalcem doline šentflorjanske. Kar javno si je upala povedati, da hrepni po službi kuharice ljubljanskega škofa in v zvezdjo je zahajala ljubkovati z Janezom Evangelistom. Prava sramota. Na kmete, ob priložnosti, na kmete! Tako je prav, če se posreči. Cankar naj pa le vleče na dolgi niti člane družbe različnih čednosti. Prava reč. Take stvari se dogajajo drugod v večem obsegu. Na Španskem u. pr. vlečejo celo redarstvene ravnatelje, in sicer za mošnje jih vlečejo in z bombami. Tako se je zgodilo v Barceloni. V tem gnezdu anarhistov so arcitalni zadnje dni več višjih redarjev in častnikov, ker so zapravljali denar, ki so ga vdobivali iz redarstvenega tajnega sklada, mesto da bi plačevali tajne tovariše, ki so imeli nalogo poiskati anarhiste in bombe. Ampak še nekaj se je zgodilo.

Pred kratkim ste počili v Barceloni dve bombi; ena v ulici Ferdinandu druga pa v ul. Ramblo. Izvedelo se je nazadnje, da je povzročitelj te šale sam redarstveni poročnik Ivan Rul, ki je hotel na ta način dokazati, da je v Barceloni še mnogo anarhistov, ki se igrajo z bombami in da je treba organizirati še mnogo tajnih policijotov. Ko enkrat dokazem vse to — in je mislil vdobim še par tisočakov in

Novgorodu v stih z nekaterimi člani undotnih inteligentov. Potikal se je po delavskem okraju mesta, kjer je prodajal pijačo *keas*, nato je živel nekaj časa kot vagabund brez vsakega posla. Obrnil se je proti jugu in zašel po dolgem tavanju v Odeso ob črnem morju. Tam je služil v luki kot težak. In zopet je vzel pot pod noge in krenil nekaj časa proti zapadni Besarabiji, nato proti vzhodu na prekrasni polotok Krim, nato pozneje v Kuban in Kavkaz.

V glavnem kavkaškem mestu Tiflis je vstopil v delavnice na železnici. V tem mestu je prišel zopet v stih z mladimi inteligenti, pred vsem z Armenci. Neki izgubljen študent Sasa Kalušnjij je naučil tu Gorjkega pisati. Iz te dobe izvirajo njegovi prvi zapiski: izbruh umobolnega mu znanca, ki je sanjal o preroditvi človeškega rodu. Čital je tedaj angleška pisatelja Shakespeare (Sekspir) in lord Byron (Bajrn) in nemškega klasika Goetheja.

V ta čas pade njegovo prvo pisateljsko delovanje. Njegova lepa povest *Makar Čud-*

Delniška glavnica K 10.000.000.—
Telefon 19-95.

OSR. BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli K 77.000.000.—
Naslov za brzojavke: „Sporobanka“.

Podružnica v TRSTU, Piazza del Ponterosso 3

4¹/₂% vloge na knjižice - Vloge na tek. račun 5⁰/₀

Menjalnica - Bančno trgovanje vseh vrst.

Centrala denarnih zavodov avstro-ogerskih. Izdaja sirotinsko-varne bančne obligacije. Premijeve vloge po 6¹/₄%.

TISKARNA

MODERNA

M. SUSMEL & C.o
Trst, ul. della Zonta 8
Telefon številka 16-80.

Izdela vsako navadno
in najfinejše delo hitro in
točno.

= Edina tovarna pohištva v Trstu =

ul. della Tesa št. 46.

ALEXANDER LEVI MINZI

Zaloga. Piazza Rosario št. 1.

Cene zmerne.

KNJIGOVEZNICA
PIPPAN & BORTUZZO

ulica Valdirivo številka 19,
II. nad.

Izdeluje najfinejša in tržna
dela po zelo nizki ceni.

FRATELLI PAGANI

TRST. Ulica Acquedotto št. 6.

Velika zbirka igrač, okraskov, parfu-
marij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Kavarna „MILANO“

TRST - Ulica Giulia nasproti spomenika
„Domenico Rossetti“

Na razpolago so revije in časniki v vseh jezikih.

Postrežba točna.

Zadruga lesnih delavcev
izdeluje

pohištva, izložbe prodajaln, kakor vsa druga
lesna dela.

Delavnica: Trst - Ulica Ferriera št. 3 - Trst.

Slovani! Podpirajte edino Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

FRAN MANIÀ

TRST

ulica N. Machiavelli številka 8.

Skladišče oglja, premoga in drv.

Posiljanje na dom na vsako stran mesta.

ANTON CECH

TRST - Ulica Fonderia št. 12.

Zaloga najboljših dalmatinskih in istrskih vin

Marsale, likerjev, i. t. d.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja
Družinske zabave.

Vpiše se

Delavske konsumne zadruge

lahko vsak dan
v združnem uradu ulica
Boschetto 5, I. nad.,
ali pa v združnih skladiščih ul. Belvedere št. 34,
ul. dell'Istria št. 10, ul. del
Salice št. 4 in ul. Acque-
dotto št. 67.

VALERIO CUCIT

Delavnica pohištva

Trst, ul. Benedetto Marcello 4,
= vogal ulice Tigor. =

KAVARNA UNIONE = TRST =
Ulica Caserma
= in ulica =
Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.
Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

Cene zmerne.

Shajališče zunanjih sodrugov.